

VALORIFICAREA POTENȚIALULUI TURISTIC AL RAIONULUI CAHUL ÎN CADRUL COOPERĂRII TRANSFRONTALIERE

THE CAPITALIZATION OF THE TOURISM POTENTIAL IN CAHUL DISTRICT IN THE CONTEXT OF CROSS-BORDER COOPERATION

DOI: 10.5281/zenodo.4290660
UDC: 338.486:352:339.92(478)

Sergiu CORNEA

Universitatea de Stat „B.P.Hasdeu” din Cahul

E-mail: cornea.sergiu@usch.md

ORCID ID: 0000-0002-0888-5902

Rezumat: *Raionul Cahul este parte componentă a două euroregiuni: „Dunărea de Jos” și „Siret-Prut-Nistru”. O rezervă nevalorificată de raionul Cahul în cadrul cooperării în euroregiunile respective este potențialul său turistic .*

Cu toate că raionul Cahul dispune de anumite posibilități și oportunități pentru dezvoltarea turismului ele până în prezent nu sunt identificate și valorificate.

Evaluarea și exploatarea patrimoniului turistic ar putea contribui la dezvoltarea raionului în ansamblu cât și la consolidarea bugetelor publice ale localităților din raion.

Cuvinte cheie: *turism, Euroregiune, raionul Cahul, Republica Moldova*

Abstract: *The Cahul district is part of two Euroregions: “Lower Danube” and “Siret-Prut-Nistru”. A resource that is untapped by the Cahul district in the context of the cooperation between these Euroregions is its tourism potential.*

Even though the district has certain possibilities and opportunities for tourism development, they have not been identified and capitalized.

The evaluation and exploitation of the touristic heritage could contribute to both the general development of the district and the budget consolidation of the localities within the district.

Key words: *tourism, Euroregion, Cahul district, Republic of Moldova*

Introducere

Cooperarea internațională a colectivităților locale din raionul Cahul cu colectivitățile teritoriale similare se realizează, în mare parte, în cadrul cooperării transfrontaliere cu colectivitățile teritoriale locale și regionale din România și Ucraina prin intermediul mecanismului oferit de euroregiunile „Dunărea de Jos” și „Siret-Prut-Nistru”.

Atât Euroregiunea „Siret-Prut-Nistru”, cu cele trei județe din România (Iași, Vaslui, Prahova) și 28 de raioane, Municipiul Bălți și Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia, din Republica Moldova, cât și Euroregiunea „Dunărea de

Jos”, cu cele trei județe din România (Galați, Tulcea și Brăila), două raioane din Republica Moldova (Cahul și Cantemir) și Regiunea Odesa din Ucraina, reprezintă un valoros spațiu cultural unde tradițiile seculare se îmbină cu natura, istoria și prezentul, și care poate fi valorificat prin crearea unor rute turistice care să promoveze patrimoniul natural și cultural al acestei zone.

Turismul, care în multe state ale lumii contemporane a devenit una din cele mai profitabile și prospere ramuri ale economiei, ar putea fi și un obiectiv de dezvoltare atractiv pentru colectivitățile teritoriale locale din cele trei state implicate în cooperarea euroregională. Activitățile de dezvoltare și promovare a turismului în cadrul Euroregiunilor ar putea fi susținut și prin intermediul fondurilor europene destinate restaurării monumentelor naturale și antropice, dezvoltarea infrastructurii și în mod special, a celei hoteliere sau sprijinirea antreprenorilor locali din domeniul turismului care activează în spațiul transfrontalier.

Având în vedere numărul mare de obiective turistice existente în cadrul celor două euroregiuni, există diverse posibilități de a le valorifica în scop turistic, atrăgând un număr mare de vizitatori. Un argument pentru dezvoltarea turismului în cadrul cooperării transfrontaliere ar fi și faptul că din numărul total al turiștilor străini cazați în structurile de primire turistică ale Republicii Moldova, tradițional, se situează pe primele locuri turiștii din România și Ucraina. În anul 2018 ponderea turiștilor români a fost de 28 %, iar a celor din Ucraina de 12 % (Anuarul Statistic, 2019, p. 208-209).

Raionul Cahul dispune de resurse naturale și antropice suficiente pentru dezvoltarea diferitor tipuri și forme de turism. Potențialul turistic al raionului Cahul include următoarele resurse: resurse turistice naturale (rezervații naturale și peisagistice, monumente ale naturii, elemente de floră și faună etc.), resurse turistice antropice (monumente istorice, muzee, patrimoniu etnografic și ecleziastic etc.), infrastructura turistică a raionului, potențialul uman disponibil, a căror valorificare pot impulsiona activitățile din domeniul turismului și includerea raionului în circuitul turistic intern și internațional prin intermediul euroregiunilor.

Dezvoltarea turismului presupune valorificarea la randament maxim a tuturor resurselor turistice naturale și antropice existente în fiecare colectivitate teritorială locală din raion. Cu toate că raionul Cahul dispune de potențial turistic nu este valorificat la justa sa valoare. Pentru a depăși situația existentă este necesar de a iniția un proces amplu de evaluare a resurselor turistice disponibile.

Metodologia cercetării

Scopul prezentei lucrări constă în identificarea și punerea în valoare a resurselor cu potențial turistic existente în raionul Cahul și care ar putea contribui, prin valorificarea lor eficientă, la dezvoltarea durabilă a colectivităților teritoriale

locale ale raionului.

Pentru colectarea datelor am apelat la metoda analizei de conținut a legislației în vigoare, a documentelor elaborate atât de autoritățile guvernamentale competente cât și de autoritățile puterii locale, a literaturii de specialitate dedicate studierii diverselor aspecte ale fenomenului turismului.

Elucidarea problemei valorificării potențialului turistic al raionului Cahul în cadrul cooperării transfrontaliere implică analiza abordărilor fenomenului turismului în literatura de specialitate. Menționăm, în primul rând, faptul că interesul științific față de problema valorificării potențialului turistic al diferitor regiuni și state ale lumii este unul cu caracter constant. Și, în al doilea rând, deoarece există numeroase studii privind cercetarea diferitelor aspecte ale turismului în literatura de specialitate internațională, inclusiv ale celor autohtoni (Veșca, 2019, pp. 181-186), ne vom concentra atenția doar asupra autorilor din Republica Moldova.

Fenomenul turismului a constituit obiect de cercetare pentru specialiști din diverse ramuri ale științei autohtone. Analizând literatura de specialitate dedicată diverselor aspecte ale activităților din domeniul turismului deducem că cercetătorii autohtoni în studiile lor au elucidat următoarele aspecte și manifestări ale turismului în spațiul național:

a) aspecte generale referitor la turism (Comendant, 2019, pp. 164-169; Zubco, 2019, pp. 198-201; Platon, 2014, pp. 21-32),

b) turismul rural (Certan & Certan, 2014, pp. 32-42; Tofan, 2017, pp. 380-382; Livandovschi, Melnic, Faina, Turcov, 2018, pp. 233-237),

c) turismul viniviticol (Colesnicova & Iațișin, 2014, pp. 151-154; Moleșteanu, 2014, pp. 182-193),

d) turismul ecologic (Stadnic & Stadnic, 2018, pp. 121-127; Vdovicenco & Așevschi, 2015, pp. 101-108; Platon & Platon, 2014, pp. 16-20),

e) turismul balnear (Gîrneț, 2018, pp. 154-158; Iațco, 2015, pp. 166-170),

f) turismul cultural (Turcov, Livandovschi, Turcov, 2017, pp. 36-40; Ursu, 2019, pp. 3-11).

Referitor la potențialul turistic al raionului Cahul există un număr limitat de studii apărute în anii 2011-2013 (Mihailuc, Noni, Crestenco, Gîrneț, 2013, pp. 67-77; Mihailuc, 2011, pp. 188-193; Popa A. et al., 2011, pp. 4-17) și un singur articol științific dedicat studierii strategiilor de dezvoltare și promovare a turismului ecologic în aria protejată „Prutul de Jos” (Nastas, 2016, pp. 182-187).

Rezultate

1. Analiza SWOT a potențialului turistic al raionului Cahul

Fiecare colectivitate teritorială locală care are drept obiectiv dezvoltarea sectorului turistic trebuie să evalueze cu maximă responsabilitate resursele turistice de care dispune. Doar în rezultatul unei evaluării complexe, concepută,

organizată și realizată cu succes, este posibil de a stabili dacă colectivitatea teritorială dată are sau nu suficient potențial pentru inițierea sau dezvoltarea unor forme de turism.

Astfel, pentru relansarea cu succes a turismului la nivelul raionului Cahul trebuie de reevaluat dimensiunile sale esențiale și aici am în vedere: potențialul natural, componenta antropică, infrastructura și resursele umane. În scopul reevaluării situației actuale a potențialului turistic și identificării posibilităților de dezvoltare a turismului în raionul Cahul am folosit analiza SWOT.

La efectuarea analizei SWOT, am pornit de la premisa că raionul Cahul trebuie tratat ca o destinație turistică unitară care are atât puncte forte, cât și puncte slabe, beneficiind de multe oportunități, dar confruntându-se și cu multe dificultăți și amenințări inerente unei societăți marcate de instabilitate politică, inconsecvență în realizarea politicilor publice și incertitudine economică.

Puncte tari (S). Printre punctele forte ale dezvoltării turismului în raionului Cahul pot fi menționate următoarele:

- Poziția geografică favorabilă, raionul Cahul fiind flancat la Vest de România, iar la Sud-Est de Ucraina.

- În municipiul Cahul activează Consulatul General al României la Cahul, inaugurat la 9 iulie 2010 și care în afară de atribuțiile consulare specifice, se implică activ în acțiuni de promovare a valorilor și tradițiilor naționale.

- Existența unei rețele de transport dezvoltate: a) auto – conectarea la trasee naționale și internaționale (distanța rutieră Cahul-Chișinău este de 162 km; Cahul-Galați de 65 km, Cahul-Reni de 54 km) b) feroviar - calea ferată Giurgiulești-Cahul-Chișinău; c) aerian - Aeroportul internațional Cahul care dispune de o pistă de decolare cu lungimea de 1700 metri și ocupă o suprafață totală de 100,45 ha și d) maritim - Portul Liber Internațional Giurgiulești, care este unicul port din Republica Moldova accesibil pentru navele maritime, situat la km 133,8 al Dunării. Terminalul de pasageri al portului are o capacitate de circa 300 de pasageri pe zi.

- Existența cadrului normativ național și local privind dezvoltarea turismului la nivel local.

- Existența suportului administrativ pentru dezvoltarea și promovarea turismului în localitățile raionului Cahul.

- Poziționarea turismului ca unul din domeniile prioritare de dezvoltare a raionului Cahul.

- Existența, la nivel raional, a proiectelor de asistență externă pentru dezvoltarea turismului.

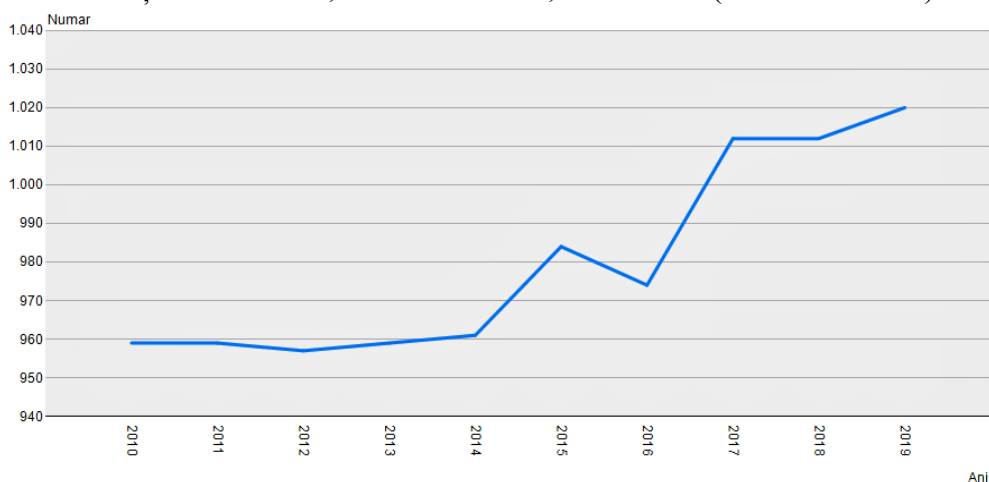
- Existența și implementarea programelor de dezvoltare a turismului la nivel raional.

- Existența diverselor asociații de specialitate și a organizațiilor neguvernamentale care promovează turismul local.

- Existența mai multor agenții de turism. În raionul Cahul, potrivit informației plasate pe site-ul oficial al Consiliului raional Cahul, în prezent activează 11 agenții de turism (Atracții turistice).

- Existența unor structuri de primire turistica cu funcțiuni de cazare. Capacitatea structurilor de primire turistica cu funcțiuni de cazare a raionului Cahul în ultimii zece ani, după cum se vede în Tabelul 1, manifestă o tendință ascendentă: de la 959 în anul 2010 la 1020 de locuri de cazare în anul 2019.

Tabelul 1: Capacitatea existentă a structurilor de primire turistica colective cu funcțiuni de cazare, la 31 decembrie, 2010-2019 (număr de locuri)

Sursa: <http://statbank.statistica.md/PxWeb/sq/c9c0958f-2bed-4256-a65f-b13ce7a5a3b5> (accesat la 04.08.2020)

- Funcționarea unei rețele extinse de restaurante, cafenele, pizzerii, baruri, cluburi de noapte.

- Existența Sanatoriului „Nufărul Alb” – un centru modern de recuperare a sănătății care dispune de o clinică, complex hotelier cu 500 de locuri de cazare, un bloc de alimentare și câteva obiective de agrement și social-artistice.

- Existența *Rezervației biosferei „Prutul de Jos”*, care a fost fondată la 13 iulie 2018 și are suprafața totală de 14.771,04 ha. Este singura rezervație din Republica Moldova care beneficiază de recunoaștere internațională, fiind inclusă în Rețeaua Mondială UNESCO a Rezervațiilor Biosferei.

- Existența *Rezervației științifice „Prutul de Jos”*. Rezervația are o suprafață totală de 1755,4 ha incluzând și lacul Beleu cu o suprafață de 628 ha. Pentru diversitatea impresionantă a habitatelor și a florei și faunei pe care le găzduiește într-un spațiu unic de dimensiuni restrânse, Rezervația științifică „Prutul de Jos” constituie un adevărat muzeu natural al biodiversității din lunca râului Prut și reprezintă o valoare inestimabilă a patrimoniului natural regional.

- Existența *Zonei umede de importanță internațională*, reprezentată de

lacurile Prutului de Jos situate la Sud de municipiul Cahul pe o suprafață de 19.152,5 ha (A fost introdusă în Lista Ramsar cu numărul 1029).

- Existența mai multor monumente ale naturii, printre care:

a) *geologice și paleontologice* (Râpa de la Tartaul, Aflorimentul de la Văleni, Amplasamentul fosilifer de lângă satul Pelinei, Amplasamentul fosilifer între satele Moscovei și Dermengi);

b) *botanice* (Stejarul pedunculat de la marginea satului Giurgiulești și Stejarii din s. Doina).

- Existența Grădinii botanice din municipiul Cahul. Se află în valea râului Frumoasa, afluent al râului Prut, la marginea estică a municipiului și are o suprafață de 32,18 ha

- Existența potențialului etnofolcloric care poate fi valorificat în cadrul programelor turistice. Tradițiile și specificul portului, cântecului și dansului popular sunt promovate de colectivele folclorice „Doina Prutului” și „Colibășeanca” din s. Colibași, ansamblul de dansuri populare „Vălenașii” și „Crăițele” din s. Văleni, „Bucuria” din s. Bucuria, „D. Botgros” din s. Badicul Moldovenesc, „La roata norocului” din s. Andrușul de Sus, Ansamblul „Cimpoieș” din s. Manta, Colectivul artistic „Vatra horelor” din s. Slobozia Mare, „Doruleț” din s. Pelinei, „Cucorenii” din s. Cucoara, „Comăncuța” din s. Crihana Veche, „Sălcioara Mare” și „Sălcioara Mică” din s. Taraclia de Salcie.

- Existența meșterilor populari specializați în prelucrarea materialelor și resurselor locale. În raionul Cahul activează 37 meșteri populari specializați în următoarele activități: confecționarea costumelor populare, pictură, împletit în lozie, împletirea coșurilor, confecționarea tobelor, confecționarea păpușilor, țesut, prelucrarea lemnului, prelucrarea pielii, croșetare, broderie, lucrări din paie, pănuși, scoici (Atracții turistice).

- Organizarea festivalurilor naționale și internaționale: „Nufărul Alb” – festival internațional bienal de folclor și dans popular, Festivalul folcloric pentru copii „Bobocelul”, festivalul etnofolcloric internațional „Dulce floare de salcâm”, desfășurat în s. Văleni, festivalul folcloric „Duminica la Florii” care se organizează în fiecare an, pe malul râului Prut în satele Cășlița Prut, Văleni și Giurgiulești, festivalul internațional „Chipuri de prieteni” – concurs al tinerilor interpreți de muzică ușoară din mai multe țări europene.

- Funcționarea mai multor muzee printre care *Muzeul Ținutului Cahul* care este cel mai amplu și important muzeu din sudul Republicii Moldova. În fondurile muzeului sunt aproximativ 40.000 de exponate, repartizate pe 3 compartimente – istorie, științe ale naturii, etnografie.

- Existența porțiunii de 34 de km a monumentului arheologic de importanță internațională „Valul lui Traian”, care pornește din satul Vadul-lui-Isac și se întinde până în satul Tabacu din preajma lacului Ialpuș.

- Activează unicul teatru din Regiunea de Sud – Teatrul Republican

Muzical-Dramatic „B.P. Hasdeu” din municipiul Cahul.

- Existența a două tabere de odihnă: Tabăra de odihnă și întremare „Romantica” din satul Moscovei și Tabăra de odihnă din satul Larga.
- Funcționarea mai multor zone și centre de agrement („Lacul sărat”, „Lacul Frumoasa”, „La Cotihana”, „Lacul Manta”, „La Izvoare”, etc.).
- Funcționarea fabricilor de vin, competitive la nivel internațional (SRL „Grape Valley” IM, SA „Slobozia Mare”, SC „Agrosudresurs” SRL, SA „Vismos”, SRL „Vieru Vin”, SA „Vinia Traian” IM, „Podgoria Dunării” ș.a.).

Puncte slabe (W). Problemele din domeniul turismului cu care se confruntă raionul Cahul sunt generate de următoarele vulnerabilități:

- Actele normative care reglementează domeniul turismului sunt insuficiente, neactualizate și nu sunt aliniate la standardele internaționale.
- Absența cadrului instituțional pentru implementarea politicilor statului în domeniul turismului atât la nivel central cât și la nivel local.
- Insuficiența resurselor financiare necesare pentru dezvoltarea infrastructurii turistice, a punctelor de atracție turistică, a serviciilor și marketingului turistic.
- Insuficiența structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare și alimentare publică conforme standardelor internaționale din domeniu.
- Nevalorificarea potențialului turistic din localitățile rurale ale raionului.
- Conștientizarea publică insuficientă privind potențialul existent pentru dezvoltarea turismului și a beneficiilor care le-ar putea genera pentru dezvoltarea colectivităților teritoriale locale.
- Insuficiența operatorilor de turism și a agențiilor de turism care lansează și comercializează produse turistice autohtone și în special a celor locale.
- Insuficiență de hoteluri care ar contribui la dezvoltarea turismului receptor prin prețuri atractive, competitive pe piața turistică națională și internațională.
- Costuri necompetitive pentru serviciile de cazare în structurile de primire turistică locale.
- Număr redus de structuri de cazare în proximitatea obiectivelor turistice amplasate în mediul rural.
- Insuficiența întreprinderilor prestatoare de servicii turistice în localitățile rurale ale raioanelor.
- Ineficiența Centrului de Informare Turistică din Cahul care nu are un impact cuantificabil asupra promovării turismului local.
- Insuficiența potențialului uman calificat în domeniul prestării serviciilor turistice de calitate.
- Lipsa locurilor special amenajate pentru campare.
- Lipsa indicatoarelor turistice și a panourilor informaționale în apropierea obiectivelor turistice.

Oportunități (O). În raionul Cahul există o multitudine de oportunități, valorificarea eficientă a cărora ar putea contribui la dezvoltarea mai multor forme de turism la nivel local și raional. Acestea sunt:

- Poziționarea geografică strategică benefică a raionului care are hotare directe cu Ucraina și prin România cu Uniunea Europeană

- Posibilitatea de a călători fără vize pentru cetățenii țărilor-membre UE, SUA, Japoniei ș.a. ar putea favoriza vizitarea de către turiștii din țările respective a obiectivelor turistice din raion.

- Apartenența raionului Cahul la Euroregiunile „Dunărea de Jos” și „Siret-Prut-Nistru” oferă oportunități de colaborare transfrontalieră și accesare de fonduri pentru dezvoltarea turismului.

- Există suficiente resurse pentru dezvoltarea mai multor forme de turism: rural, cultural, ecologic, balnear, vitivinicol ș.a.

- Având în vedere poziția geografică a raionului și existența resurselor cu potențial turistic există posibilitatea dezvoltării turismului de afaceri și a celui academic.

- În cadrul raionului au loc foarte multe evenimente cu atractivitate turistică: cultural-artistice, sportive, de agrement.

- Datorită specificității zonei, există posibilitatea de a oferi produse naturale și culturale autentice.

- Posibilitatea implicării societății civile locale și a tuturor părților interesate în valorificarea, promovarea și dezvoltarea turismului la nivel local.

- Posibilitatea includerii unităților de cazare turistică în programul traseelor turistice naționale și locale existente.

- În cadrul Universității de Stat „B.P. Hasdeu” din Cahul există programul de studiu „Turism” care ar putea asigura domeniul cu potențial uman calificat.

- Dezvoltarea masivă a tehnologiei informației în sfera turismului poate facilita interacțiunea dintre furnizorii și beneficiarii serviciilor turistice.

Amenințări (T). Printre amenințările care ar putea perturba dezvoltarea turismului în raion menționăm următoarele:

- Instabilitatea politică, crizele economice, pandemiile și schimbările climatice pot influența negativ dezvoltarea turismului la nivel raional.

- Lipsa resurselor financiare necesare pentru dezvoltarea turismului.

- Lipsa climatului investițional favorabil pentru investitorii interesați în dezvoltarea infrastructurii turistice a raionului.

- Competitivitatea redusă a ofertei turistice a raionului Cahul și concurența cu regiunile turistice similare naționale și internaționale.

- Nivel insuficient de cunoaștere a obiectivelor turistice ale raionului Cahul.

- Deteriorarea resurselor turistice existente.

- Infrastructură rutieră slab dezvoltată și neadecvată scopurilor turistice

- Un număr mare de vizitatori neinstituționalizați în zonele ecologice fragile poate duce la o degradare a mediului ambiant.

Deducem, din analiza SWOT a dezvoltării turismului în raionul Cahul că dincolo de elementele de influență negative și a amenințărilor iminente oricărui domeniu de dezvoltare umană, există foarte multe avantaje și oportunități pentru dezvoltarea diverselor forme de turism în localitățile raionului Cahul.

2. Turismul cultural

Turismul cultural poate reprezenta o componentă importantă a dezvoltării durabile a unei euroregiuni care nu poate avea loc decât prin valorificarea elementelor culturale specifice care definesc colectivitățile teritoriale locale din preajma frontierelor. Cultura reprezintă element unic care face diferența între colectivitățile teritoriale locale frontaliere dar în același timp accentuează similaritățile dintre acestea, lucru care poate fi exploatat cu succes atât de către operatorii de turism cât și de către colectivitățile aflate în identificarea de noi mijloace de promovare și de dezvoltare economică durabilă. Implicarea colectivităților teritoriale locale frontaliere în crearea unor pachete turistice unice, menite să pună în valoare specificitatea locului, poate avea un rol catalizator în dezvoltarea lor. Astfel, prin crearea unei infrastructuri de servicii oferite turismul poate deveni un element foarte important pentru dezvoltarea economică și socială a acestor colectivități (Holcă-Nistor, 2017, pp. 300-301).

Potențialul turistic antropocentric al raionului Cahul include următoarele componente:

A. Monumente cultural-istorice. Identificarea, asumarea și ocrotirea obiectelor de patrimoniu cultural reprezintă un prim pas necesar pentru dezvoltarea turismului cultural atractiv. Din această perspectivă, raionul Cahul dispune de următoarele valori culturale care ar putea fi valorificate prin intermediul turismului cultural:

Patrimoniul arheologic al raionului Cahul include 132 de situri arheologice, printre care: 11 aglomerări, 3 necropole plate, 1 fortificație (fortăreață), 1 fortificație liniară și 116 movile. De asemenea, zona geografică a Prutului de Jos include cel mai mare lanț de tumuli din Republica Moldova, cu o lungime totală de 21 km. Printre siturile apreciate de Agenția Națională Arheologică pentru potențialul lor de conservare și prezentare sunt Movila Mare (Giurgiulești) și Valul lui Traian (Vadul lui Isac) (Evaluarea nevoilor de reziliență...). *Valul lui Traian* este un monument arheologic de importanță internațională, nevalorificat până în prezent, la justa sa valoare. Valul lui Traian reprezintă o construcție defensivă cu o lungime de 126 km din epoca împăratului roman Traian. A fost construit ca un val (structură defensivă) pentru a proteja frontierele de nord-est ale Imperiului Roman.

Constatăm faptul că în *Registrul național al monumentelor de for public*, după cum se vede din Tabelul 2, au fost trecute foarte puține monumente din

raionul Cahul. Cu toate că două din ele nu sunt relevante pentru trecutul și destinul național, evocând oameni și evenimente legate de expansionismul Imperiului rus, ar putea fi transformate în puncte de atracție pentru turiștii din spațiul postsovietic.

Tabelul 2: Monumente din raionul Cahul incluse în *Registrul național al monumentelor de for public*

Localitatea	Denumirea	Datarea	Codul
mun. Cahul	Bustul lui Ioan Viteazul	1991	CH-A-mc-001
s. Alexandru Ioan Cuza	Bustul lui Alexandr Suvorov	1976	CH-A-mc-002
s. Badicul Moldovenesc	Obeliscul „Eroilor luptei de la Larga, 1770”	1914	CH-A-mc-003
s. Giurgiulești	Bustul lui Mihail Sadoveanu	1991	CH-A-mc-004
s. Slobozia Mare	Bustul lui Mihai Eminescu	1991	CH-A-mc-005

Sursă: Legea privind aprobarea Registrului național al monumentelor de for public nr. 148 din 20.07.2018. Publicată în: Monitorul Oficial, nr. 321-332 din 24.08.2018.

Prezintă interes, din perspectiva valorificării lor turistice și beciurile-catacombe din municipiul Cahul, numite și „beciurile turcești”. Menirea acestor beciuri-catacombe este bivalentă, fiind folosite pentru depozitarea vinurilor și a altor produse, dar și ca loc de refugiu. Astfel de beciuri mai există și în localitatea Borceag, numite „beciuri franțuzești”, deoarece au fost construite în 1890 de un baron din Franța. Ele se află în proprietatea fabricii de vinuri „Grappe Valley” și prezintă o mare oportunitate pentru a fi valorificate în scop turistic (Program de dezvoltare socio-economică a raionului Cahul, p. 65).

B. Muzeu. În raionul Cahul există câteva muzee care pot deveni puncte de atracție turistică. Printre ele menționăm următoarele:

Muzeul Ținutului Cahul, fondat în anul 1958 este cel mai consistent muzeu din sudul Republicii Moldova. În fondurile muzeului sunt aproximativ 40.000 de exponate, repartizate pe 3 dimensiuni distincte – istorie, științe ale naturii, etnografie. Prezintă interes Complexul Etnografic aflat în curtea interioară a muzeului și care este constituit dintr-o casuță țărănească specifică locului, o șură și o fierărie, reprezentative pentru finele secolului al XIX-lea – începutul secolului XX.

Muzeul de istorie și etnografie din s. Slobozia Mare are mai multe săli tematice: lacul Belev, istoria satului, obiecte meșteșugărești, o sală dedicată memoriei jertfelor celui de-al Doilea război mondial și foametei din anii 1946-1947, precum o mare varietate de informații și acte privind evoluția social-

economică și culturală a localității.

Curtea Tradițională Țărănească „Casa dorului” este o casă-muzeu amenajată în stilul sec. XIX cu cele 3 încăperi specifice: casa mare, bucătăria, camera de locuit. Muzeul, deschis vizitatorilor în anul 2013, oferă posibilitatea de lua cunoștință cu cele mai reprezentative exponate: covoare și costume populare cu o vechime de peste 100 de ani, unelte de muncă țărănești – plug, duium, tăvălug din sec. XIX, obiecte din lemn – coveți, piua, veselă de ceramică din sec. XIX. război de țesut din sec. XIX care este functional (Atracții turistice).

Muzeul din s. Giurgiulești cunoscut datorită colecției de exponate de specii de animale și păsări locale, dar și din alte zone geografice.

3. Turismul religios

Turismul religios este un fenomen complex care se afla în continuă transformare și diversificare, păstrându-și însă elementul de bază care l-a consacrat – religia. Din punct de vedere al turismului, religia poate fi abordată ca o formă veche de călătorie către diferite locuri și edificii sfinte (Seinic, 2013, p. 194).

Raionul Cahul este bogat în edificii religioase care sunt în număr de 38. În majoritatea satelor din raionul Cahul există cel puțin câte o biserică fie ortodoxă, fie ce aparține uneia din confesiunile religioase prezente în raion. Deși sunt asemănătoare ca arhitectură, există biserici care prezintă interes special prin istoricul ei sau prin amenajare, printre acestea fiind: Biserica Sf. Petru și Pavel din s. Borceag, Biserica Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil din s. Colibași, Biserica Sf. Nicolae din s. Tartaul de Salcie.

Printre cele mai vechi și reprezentative lăcașuri de cult din raion pot fi menționate:

- *Catedrala „Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil” din municipiul Cahul*, construită din inițiativa guvernatorului militar al Basarabiei, P. Fiodorov. De la întemeiere și până în prezent clădirea bisericii constituie centrul compozițional al orașului Cahul. Din 1962 până în 1989 biserica nu a funcționat. În 1989 când Catedrala și-a reluat activitatea serviciului divin, biserica a fost reparată.

- *Biserica de Rit vechi „Acoperământul Maicii Domnului” din municipiul Cahul*, construită de lipoveni la mijlocul secolului al XIX. A fost închisă în 1963 și redeschisă în 1994.

În raionul Cahul funcționează și trei mănăstiri ce pot constitui locuri de pelerinaj:

- *Mănăstirea „Sfântului Cneaz Vladimir”* este situată la 3 km de municipiul Cahul, reprezintă o comunitate religioasă de călugărițe.

- *Mănăstirea „Sfânta Treime”* situată în împrejurimile municipiului Cahul.

- *Mănăstirea „Pogorârea Duhului Sfânt și Nașterea Maicii Domnului”* din comuna Găvănoasa a fost înființată în 2008.

4. Turismul festivalier

Patrimoniul imaterial (tradiții, obiceiuri, evenimente, sărbători) din mediul rural al raionului Cahul, care reprezintă un rezultat al interacțiunii milenare dintre om și natură, poartă în sine un imens potențial turistic. Prezența în viața cotidiană a tradițiilor și obiceiurilor locale ar putea fi un element important în dezvoltarea turismului rural în raionul Cahul.

În raionul Cahul sunt înregistrate peste 102 de instituții culturale, dintre care 47 biblioteci, 2 muzee, 6 instituții de învățământ artistic, 47 case și cămine de cultură cât și 31 formații care dețin titlul de formație-model și 42 fără titlu model (Program de dezvoltare socio-economică a raionului Cahul, p. 69).

Tradițiile și obiceiurile locale înrădăcinate în localitățile raionului Cahul, transmise din cele mai vechi timpuri din generație în generație, pot fi valorificate și promovate prin intermediul turismului festivalier.

Turismul de evenimente constă în planificarea, dezvoltarea și marketing-ul festivalurilor și evenimentelor speciale considerate ca atracții turistice, generatoare de dezvoltare și formare a imaginii destinației turistice unde acestea au loc. Evenimentele se realizează, în genere, la termene calendaristice prestabilite, au durate limitate de timp exprimate în zile și se adresează unor mini-segmente de piață sau unor nișe din piața turistică, pentru care evenimentele respective constituie motivul principal al călătoriilor. Evenimentele speciale sunt importante nu numai din punct de vedere al participanților atrași din alte zone, ci și din punct de vedere al participării populației locale, unde are loc evenimentul, deși această participare locală nu generează înnoptări în structurile de primire turistică cu funcții de cazare (Niță, 2018, p. 105).

Raionul Cahul este organizatorul mai multor festivaluri locale, naționale și internaționale, printre care pot fi menționate următoarele:

- *Festivalul internațional „Nufărul alb”* – desfășurat la Cahul, promovează colective artistice de amatori de dans și de cântec, care prezintă folclorul dezvoltat, stilizat sau reconstituit al țării din care provin.

- *Festivalul internațional „Chipuri de prieteni”* – care promovează tinerii interpreți de muzică din diverse țări și care se desfășoară anual la sfârșitul lunii iunie.

- *Festivalul internațional „Dulce floare de salcâm”* – se organizează în s. Văleni, activitățile principale ce au loc în cadrul festivalului sunt: spectacole etno-folclorice, expoziții a lucrărilor meșterilor populari, pregătirea bucatelor tradiționale, târg de produse agricole, activități educaționale pentru copii.

- *Festival-Concurs „La vatra horelor bucuriene”* – se organizează în s. Bucuria și are drept scop promovarea cântecului și dansului popular și promovarea creației meșterilor populari.

- *Sărbătoarea roadelor* – se organizează anual de către Consiliul Raional Cahul. În cadrul sărbătorii au loc expoziții ale profesioniștilor din domeniul

agriculturii, viticulturii și a panificației, fermierilor, oamenilor de afaceri din domeniile conexe agriculturii și expoziții ale meșterilor populari, precum și concerte cu participarea colectivelor artistice din raion (Atracții turistice).

5. Turismul balnear

Municipiul Cahul este unica localitate din Republica Moldova care beneficiază de statutul de stațiune balneară. Aceasta se datorează faptului că în 1984 aici și-a început activitatea sanatoriul „Nufărul Alb”. Sanatoriul este un centru modern de recuperare a sănătății și dispune de o clinică, un complex hotelier cu o capacitate de 502 locuri, un bloc de alimentare și alte obiective de menire socială și cultural-distractivă: salină, piscină, saună, bar, teren de dans, teren sportiv, sală pentru biliard și jocuri de masă, sală de cinema, oficiu poștal, schimb valutar, frizerie, magazine mixte.

Particularitățile climaterice favorabile permit aplicarea în stațiunile balneoclimaterice ale Republicii Moldova a diferitelor metode de tratament, iar izvoarele cu ape minerale datorită calităților lor curative pot contribui la dezvoltarea turismului balnear.

Apa minerală, pentru uz extern, se aplică la tratarea bolilor sistemului nervos, ginecologice, cardio-vasculare, aparatului locomotor și bolilor de piele. Apele minerale folosite pentru tratament la sanatoriul „Nufărul Alb” sunt extrase de la o adâncime de 463 metri și au o temperatură de 36 °C (Iațco, 2015, p. 169).

Fiind metoda principală de tratament, în condițiile sanatoriului „Nufărul Alb”, apele minerale din Cahul, dispun de un înalt efect terapeutic. Componentul de bază al apei minerale de Cahul este hidrogenul sulfurat, care disociază în ioni de hidrosulfid, ioni liberi de sulf și hidrogen. Sub influența acestor microelemente se elimină un șir de substanțe biologice active ca: histamina, serotonina, acetilcolina și heparina, toate fiind mediatori și substanțe vasoactive.

Acțiunile principale sunt constituite prin ameliorarea circuitului sanguin, normalizarea stării sistemului nervos central și periferic, au o acțiune miorelaxantă și neurohumorală, (ameliorează funcția glandelor de secreție internă și a metabolismului). Toate acestea asigură efectele: antiinflamator, desensibilizant, analgezic, sedativ și regenerant. Băile minerale de Cahul, având o componență chimică compusă, acționează asupra întregului organism și asupra anumitor organe în parte, printr-un șir întreg de mecanisme complexe.

Mai menționez că în raionul Cahul mai există o importantă resursă balneară, dar nevalorificată până în prezent - izvoarele de ape indurate (1 mg la mie iod) din satul Gotești. Apele indurate sunt folosite în tratamentul reumatismului cronic, arteriosclerozei, hipertensiunii arteriale etc, fiind folosite atât în curele interne cât și externe (Iațco, 2015, p. 167).

6. Turismul viniviticol

Crearea și promovarea unui produs turistic vitivinicol, format din itinerare turistice, presupune existența unui cadru natural și antropic cu un anumit număr

de obiective turistice care ar permite organizarea unor excursii și activități turistice.

Raionul Cahul, datorită poziționării sale geografice și a componentelor sale natural-climatice și cultural-istorice atractive, dispune de suficiente condiții și resurse pentru organizarea și dezvoltarea turismului vitivinicol. Pe teritoriul raionului sunt amplasate mai multe fabrici de vin cunoscute în Republica Moldova, dar și peste hotarele ei (a se vedea Tabelul 3).

Tabelul 3: Fabrici de vin în raionul Cahul

Nr.	Denumirea	Amplasarea
1	SRL „Grape Valley” IM	s. Borceag
2	SA „Slobozia Mare”	s. Slobozia Mare
3	SC „Agrosudresurs” SRL	s. Brînza
4	SA „Vismos”	s. Moscovei
5	SRL „Vieru Vin”	s. Burlacu
6	SA „Vinia Traian” IM	s. Găvănoasa
7	„Podgoria Dunării”	or. Cahul

Sursa: Atracții turistice. <https://cahul.md/atracții-turistice/> (accesat la 14.06.2020).

La formarea produselor de turism vitivinicol în raionul Cahul pot fi folosite următoarele metode:

- utilizarea neobișnuită a diferitor perioade de timp de pe parcursul zilei pentru organizarea tururilor vitivinicole,
- combinarea turismului vitivinicol cu un alte tipuri de turism,
- introducerea în programul festivalurilor vinicole anuale a unor activități neobișnuite de agrement,
- practicarea tarifelor promoționale la degustările de vinuri,
- crearea muzeelor și satelor vinicole cu specific local,
- utilizarea unor mijloace neobișnuite de transport, pentru deplasarea turiștilor pe itinerariile vitivinicole (Coșciug, 2012, p. 341).

Discuții

Impactul pozitiv al dezvoltării turismului în raionul Cahul pentru colectivitățile teritoriale locale ar putea fi cuantificat prin următoarele rezultate previzibile:

- diversificarea și creșterea veniturilor în bugetele publice locale;
- punerea în valoare a resurselor locale disponibile, inclusiv a comerțului specific zonei, promovând astfel specificul local;
- creșterea numărului unităților de cazare și a unităților de alimentație publică prin valorificarea bucătăriei tradiționale în localitățile rurale va contribui la crearea de noi locuri de muncă;

- modernizarea căilor de acces spre punctele de interes turistic va contribui la ameliorarea situației infrastructurii de transport a raionului;
- sporirea numărului, diversității, accesibilității și calității serviciilor oferite la nivel local.

Concluzii

În condițiile actuale și viitoare ale dezvoltării raionului Cahul, exploatarea eficientă a resurselor turistice este necesară, mai ales din perspectiva asigurării condițiilor economice de dezvoltare a localităților raionului. Aceasta implică o activitate complexă de eficientizare a ramurii, protecția și conservarea valorilor turistice.

Conform analizei efectuate asupra potențialului turistic raionului Cahul rezultă că este slab valorificat, că există multe entități, care nu sunt incluse în circuitul turistic.

Practica a demonstrat că turismul la nivelul raionului Cahul a cunoscut până în prezent o dezvoltare conjuncturală, fără o concepție unitară care să includă toate formele și resursele turistice din zonă.

Sunt imperios necesare măsuri de concepere a strategiilor de dezvoltare și modernizare, în funcție de domeniile specifice de activitate existente în raion – ecologic, cultural, viniviticol etc. De asemenea, trebuie luat în considerare diversificarea formelor serviciilor turistice oferite precum și creșterea calității serviciilor oferite.

Referințe bibliografice:

1. *Anuarul Statistic al Republicii Moldova, 2019*. (2019). Chișinău: Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova.
2. *Atracții turistice*. <https://cahul.md/atracții-turistice/> (accesat la 14.06.2020).
3. Certan, S., Certan, I. (2014). Potențialul turismului rural al Republicii Moldova. *Economie și Sociologie, nr. 4*.
4. Colesnicova, T., Iașișin, T. (2014). Analiza cadrului legislativ al Republicii Moldova privind turismul viti-vinicol. *Analele Institutului Național de Cercetări Economice, nr. 1*.
5. Comendant, V. (2019). Valorificarea turismului de către autoritățile publice pentru promovarea patrimoniului cultural național. *Teoria și practica administrării publice. 17 mai 2019, Chișinău*. Chișinău: Academia de Administrare Publică.
6. Coșciug, Cr. (2012). Tendințe moderne ale dezvoltării turismului vitivinicol. In: *Economie: Lucrări științifice*. Vol. 31. Chișinău: Centrul editorial UASM.
7. *Evaluarea nevoilor de reziliență și gestionare pentru un patrimoniu cultural și natural integrat gestionarea orientată și participativă a Rezervației Prutul de Jos*. Disponibil la:

https://mecc.gov.md/sites/default/files/07_tw_md_raport_activitate4.3_prut_uldejos_ro.pdf (accesat la 27.07.2020).

8. Gîrneț, S. (2018). Turismul balnear: mijloc regional de dezvoltare social – economică. *Проблемы и вызовы экономики региона в условиях глобализации. Ediția a 4-a, Vol. II, 19 decembrie 2018, Comrat.*
9. Holcă-Nistor, R.G. (2017). Turismul cultural – perspective de dezvoltare în cadrul Euroregiunii „Siret-Prut-Nistru”. *Dezvoltarea economico-socială durabilă a euroregiunilor și a zonelor transfrontaliere. Vol. 30, 10 noiembrie 2017, Iași, România. Iași, România: Performantica.*
10. Iațco, L. (2015). Apele minerale ale Republicii Moldova – aspecte balneologice și turistice. In: *Buletinul Institutului de Geologie și Seismologie al AȘM, nr. 1-2.*
11. Iațco, L. (2015). Apele minerale ale Republicii Moldova – aspecte balneologice și turistice. *Buletinul Institutului de Geologie și Seismologie al AȘM, nr. 1-2.*
12. Livandovschi, R., Melnic, Ig., Faina, Iv., Turcov, A. (2018). Impactul turismului asupra comunităților locale. *Competitivitatea și Inovarea în Economia Cunoașterii. Vol. 2, 28-29 septembrie 2018, Chișinău. Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al ASEM.*
13. Mihailuc, O. (2011). Turismul vitivinicol în lume și evaluarea acestuia în raionul Cahul. *Analele Științifice ale Universității de Stat „B.P.Hasdeu” din Cahul, nr. 7.*
14. Mihailuc, O., Noni, L., Crestenco, N., Gîrneț, Sl. (2013). Locul și rolul festivalurilor în promovarea și valorificarea potențialului turistic din raionul Cahul. *Buletinul științific al Universității de Stat „B.P.Hasdeu” din Cahul, Seria Științe economice, nr. 1 (9).*
15. Moleșteanu, T. (2014). Situația actuală și perspectivele de dezvoltare a turismului vitivinicol în Republica Moldova. *Relații internaționale. Plus, nr. 1.*
16. Nastas, J. (2016). Strategii de dezvoltare și promovare a turismului ecologic în aria protejată „Prutul de Jos”. *Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului Conferința științifică anuală a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”. Seria 18, Vol.2, 23-24 martie 2016, Chișinău. Chișinău: Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău.*
17. Niță, D. (2018). The impact of event tourism on the local development. *Creșterea economică în condițiile globalizării: competitivitate, inovativitate, sustenabilitate. Ed. a 13-a / Vol. 1. Chișinău: Complexul Editorial INCE.*
18. Platon, N. (2014). Realități și perspective ale turismului moldav. *Analele Științifice ale Academiei de Studii Economice din Moldova, nr. 1.*
19. Platon, N., Platon, I. (2014). Dezvoltarea ecoturismului în ariile protejate. *Analele Științifice ale Academiei de Studii Economice din Moldova, nr. 1.*

20. Popa, A. et al. (2011). Viziuni privind strategia de dezvoltare a turismului în raionul Cahul. *Buletinul științific al Universității de Stat „B.P.Hasdeu” din Cahul, Seria Științe economice, nr. 2 (6)*.
21. *Program de dezvoltare socio-economică a raionului Cahul pe anii 2017 – 2020*. Disponibil la: <http://cahul.md/wp-content/uploads/2017/09/Programul-de-dezvoltare-social-economica-a-raionului-Cahul-pe-anii-2017-2020.pdf> (accesat la 11.07.2020).
22. Seinic, V. (2013). Folosirea potențialului turismului religios în Republica Moldova: realități și perspective. *Economie: Lucrări științifice. Vol. 37*. Chișinău: Centrul editorial UASM.
23. Stadnic, Șt., Stadnic, S. (2018). Oportunitățile dezvoltării agroturismului în Republica Moldova. *Tradiție și inovare în cercetarea științifică. Ediția 8, 12 octombrie 2018, Bălți*. Bălți: Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți.
24. Tofan, T. (2017). Rolul turismului rural în dezvoltarea regională. *Teoria și practica administrării publice. 19 mai 2017, Chișinău*. Chișinău: S.C. „Elan Poligraf” S.R.L.
25. Turcov, E., Livandovschi, R., Turcov, A. (2017). Turismul evenimentelor: concept și semnificații. *Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii. Vol.1, 22-23 septembrie 2017, Chișinău*. Chișinău: Departamentul Editorial-Poligrafic al ASEM.
26. Ursu, V. (2019). Oportunități de promovare a turismului cultural în Republica Moldova. *Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului. Materialele conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”. Seria 21, Vol. 3, 24 martie 2017, Chișinău*. Chișinău: UPS „Ion Creangă”.
27. Vdovicenco, A., Așevschi, V. (2015). Ecoturismul – principala formă de manifestare a turismului durabil. *Noosfera. Revista științifică de educație, spiritualitate și cultură ecologică. 2015, nr. 15*.
28. Veșca, A. (2019). Aspecte ale cercetării turismului în literatura de specialitate. *Teoria și practica administrării publice: Materiale ale Conferinței științifico-practice cu part. internațională, 17 mai 2019*. Chișinău: Academia de Administrare Publică.
29. Zubco, M. (2019). E-turism: impactul noilor tehnologii informaționale în turismul internațional. *Analele Științifice ale Universității de Stat din Moldova Științe sociale. 27 septembrie 2019, Chișinău*. Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al USM.